

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 634/2024-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **obce Stará Bystrica**, Stará Bystrica 537, IČO 00 314 307, zastúpenej Advokátska kancelária Mrázovský & partners, s.r.o., Mariánske námestie 2, Žilina, proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. CA-6C/82/2010-1644 z 26. februára 2024 takto

rozhodol:

1. Uznesením Okresného súdu Žilina č. k. CA-6C/82/2010-1644 z 26. februára 2024 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo sťažovateľky na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo sťažovateľky na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Žilina č. k. CA-6C/82/2010-1644 z 26. februára 2024 **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Žilina **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,76 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 11. apríla 2024 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením okresného súdu č. k. CA-6C/82/2010-1644 z 26. februára 2024 v spojení s uznesením Okresného súdu Čadca č. k. 6C/82/2010-1593 z 11. októbra 2022 (ďalej len „prvoinštančné uznesenie“). Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že jej práva na súdnu ochranu, na spravodlivé

konanie, vlastníť majetok a na ochranu majetku napadnutým uznesením porušené boli, navrhuje napadnuté uznesenie (v spojení s prvoinštančným uznesením) zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a navrhuje aj uložiť okresnému súdu povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola žalobkyňou v konaní na Okresnom súde Čadca vedenom pod sp. zn. 6C/82/2010 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, v ktorom Okresný súd Čadca rozsudkom č. k. 6C/82/2010-1153 z 18. mája 2017 žalobe v celom rozsahu vyhovel a vyslovil, že sťažovateľka má proti žalovaným nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Okresný súd Čadca následne rozhodol uznesením o výške trov konania prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka, proti ktorému podala sťažovateľka i žalovaní sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosti zamietol a stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov konania z podanej sťažnosti.

3. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd pri vyčísl'ovaní trov konania vychádzal z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), v zmysle ktorého sa trovy právneho zastúpenia určia pomocou výpočtového základu, keďže nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, a tento postup považoval okresný súd za správny. Okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, prečo nepostupoval podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, v zmysle ktorého sa trovy právneho zastúpenia určia z hodnoty veci, čo za správne považovala sťažovateľka. Okresný súd v napadnutom uznesení v tejto časti argumentoval tým, že pokiaľ aj sťažovateľka predložila okresnému súdu doplnok k znaleckému posudku (k hodnote nehnuteľností v rozhodnom čase), stalo sa tak až v rámci podanej sťažnosti a okresný súd na tento dôkaz neprihliadol, keďže od právoplatnosti rozhodnutia do rozhodnutia o trovách konania mala sťažovateľka dostatočný časový priestor, aby takýto dôkaz súdu predložila (minimálne od roku 2019, keď rozsudok nadobudol právoplatnosť).

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka vidí porušenie svojich práv v tom, že okresný súd v napadnutom uznesení v otázke výšky trov právneho zastúpenia nesprávne aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, pretože mal aplikovať § 10 ods. 2 vyhlášky, keďže hodnota sporu (nehnuteľnosti) bola súdu známa a vyplývala zo znaleckého posudku č. 40/2014 a jeho doplnenia č. 1 k znaleckému posudku č. 40/2014, ktoré boli súčasťou spisu. Podľa sťažovateľky tak okresný súd v napadnutom uznesení nesprávne reflektoval na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 600/2022 z 27. apríla 2023, podľa ktorého použitie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky by malo byť poslednou z možností (s obligatným odôvodnením, prečo reálne nebolo možné žiadnym iným vhodným spôsobom určiť hodnotu nehnuteľností). Podľa sťažovateľky pokiaľ mal okresný súd znalecký posudok (ktorým sa indexovala hodnota nehnuteľností k rozhodnému časovému okamihu začatia konania) k dispozícii a sťažovateľka ho predložila okresnému súdu v napadnutom konaní v rámci konania o trovách, nič nebránilo tomu, aby okresný súd v rámci preskúmania prvoinštančného uznesenia revíziou upravil vyčísl'enú výšku trov, berúc do úvahy znalecký posudok. Na podporu svojej

argumentácia uvádza sťažovateľka viaceré rozhodnutia ústavného súdu (I. ÚS 119/2012, II. ÚS 583/2013, II. ÚS 402/2021 a iné).

5. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 634/2024-15 z 11. decembra 2024 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie.

6. Ústavný súd vyzval 16. decembra 2024 okresný súd na vyjadrenie sa k prijatej ústavnej sťažnosti a 16. decembra 2024 upovedomil zúčastnené osoby (žalovaných v napadnutom konaní) o ich práve vyjadriť sa k prijatej ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Vyjadrenie okresného súdu sp. zn. 1SprS/310/2024 z 3. januára 2025 bolo ústavnému súdu doručené 7. januára 2025. Okresný súd vo svojom vyjadrení v podstatnom odkázal na odôvodnenie prvoinštančného uznesenia a na odôvodnenie napadnutého uznesenia, ktoré aj zopakoval, teda uviedol: „*Pokiaľ aj žalobca predložil súdu doplnok k znaleckému posudku, stalo sa tak až v rámci podanej sťažnosti a súd k tomuto dôkazu neprihliadol, nakoľko od právoplatnosti rozhodnutia do rozhodnutia o trovách konania mal žalobca dostatočný časový priestor, aby takýto dôkaz súdu preložil (minimálne od roku 2019, kedy rozsudok nadobudol právoplatnosť).*“ Podľa vyjadrenia okresného súdu je odôvodnenie napadnutého uznesenia dostatočné a okresný súd navrhol, aby ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.

8. Okresný súd vo svojom vyjadrení súhlasil s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho prejednanja prijatej sťažnosti podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

9. Vyjadrenie zúčastnenej osoby [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (žalovaný v 2. rade v napadnutom konaní), z 27. decembra 2024 bolo ústavnému súdu doručené 30. decembra 2024. Zúčastnená osoba uviedla, že spolu s ďalším žalovaným v sporovom konaní dali vypracovať znalecký posudok, na ktorý poukazuje sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti, na účely stanovenia výšky vynaložených investícií na výstavbu športového areálu, ktorý bol predmetom napadnutého konania, a že predmetom napadnutého konania bola otázka určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, a nie určenie výšky investícií vynaložených do výstavby športového areálu. Z vyjadrenia vyplýva, že znalecký posudok neurčoval hodnotu nehnuteľností, ktoré boli predmetom sporového konania, ako takých a z tohto dôvodu nebolo možné na jeho základe určiť celkovú hodnotu predmetného sporu. Zúčastnená osoba považuje konanie sťažovateľky za zjavne účelové, pretože sťažovateľke počas celého sporového konania „neprekážalo“, že hodnota nehnuteľností nebola v sporovom konaní až do jeho právoplatného skončenia preukázateľne určená, a doplnenie č. 1 k znaleckému posudku dala vypracovať až po právoplatnom skončení sporového konania, v ktorom bola sťažovateľka úspešná, na účely maximalizovania náhrady trov konania, a preto predloženie takéhoto dôkazu považuje za procesne neprípustné. Zúčastnená osoba vo vyjadrení poukázala aj na judikatúru ústavného súdu, medzi iným na uznesenie sp. zn. I. ÚS 33/2021

z 26. januára 2021, podľa ktorého „*Procesný úkon nie je vykonaný včas, ak ho strana sporu mohla vykonať skôr (objektívne hľadisko), ak by konala starostlivo (subjektívne hľadisko).*“. Zúčastnená osoba považuje napadnuté uznesenie za súladné s ustanoveniami Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a navrhla, aby ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol.

III.3. Replika sťažovateľky:

10. Vyjadrenie sťažovateľky z 2. apríla 2025 bolo ústavnému súdu doručené 3. apríla 2025 a sťažovateľka v ňom zotrvala na podanej sťažnosti a v celom rozsahu sa pridrižovala svojej argumentácie v podanej ústavnej sťažnosti.

11. Sťažovateľka vo svojom vyjadrení súhlasila s upustením od ústneho pojednávania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde, pretože účastníci konania s takýmto postupom súhlasili a na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

13. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musia v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

14. Arbitrárnosť môže mať v súdnych rozhodnutiach rôznu podobu. Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu o arbitrárne rozhodnutie ide najmä vtedy, ak je svojvoľné. Môže tiež ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný excés. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. „O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam“ (III. ÚS 264/05). „V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti“ (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, I. ÚS 200/2012). Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces. Ústavný súd zároveň pripomína, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú dané aj absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

15. Ústavný súd v súlade so svojou stabilnou judikatúrou v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade

so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. II. ÚS 56/05, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska).

16. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou, resp. dohovorom zaručených práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je však ústavný súd (aj vo svojej doterajšej judikatúre) zdržanlivý, vychádzajúc z toho, že problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne (porovnaj m. m. IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, IV. ÚS 583/2018). To však ale neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepiateho formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia.

17. V súvislosti s vymedzeným predmetom ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné zvýrazniť, že vyhláška rozlišuje, kedy je predmet právnej služby, o ktorom prebieha civilný proces, oceneľný (vyjadriteľný) v peniazoch (§ 10 ods. 2 vyhlášky) a kedy to tak nie je (§ 11 ods. 1 vyhlášky). Zásadný význam má otázka, ktoré z dvoch možných ustanovení vyhlášky pre výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta treba aplikovať v konkrétnej veci.

18. Ústavný súd si je vedomý toho, že rozhodovanie všeobecných súdov v otázke oceneľnosti predmetu sporu pre účely výpočtu trov právneho zastúpenia je pestré a všeobecné súdy podobné situácie posudzujú rozdielne, zvlášť pokiaľ ide o určovacie žaloby. Za peniazmi oceneľný predmet konania sú považované spory, v ktorých ide o určenie vlastníckeho práva k veci (II. ÚS 478/2014, I. ÚS 119/2012). Naopak, za peniazmi neoceneľný predmet konania sa považujú napríklad konania o určenie neplatnosti právneho úkonu (3 M Cdo 9/2009, 2 M Cdo 8/2009), konania o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok (1 Obdo V 43/2011) alebo incidenčné konania (1 M Obdo V 17/2006, 5 Obo 48/2014, porovnaj tiež III. ÚS 534/2011).

19. Z dosiaľ uvedenej pestrej judikatúry všeobecných súdov v otázke oceneľnosti predmetu konania na účely určenia tarifnej hodnoty veci vyplýva, že vždy je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností každej jednotlivkej veci. Napriek tomu, že ústavnému súdu ako nezávislému orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) neprislúcha zjednocovať judikatúru všeobecných súdov (I. ÚS 290/2010, III. ÚS 551/2012), už viackrát sa vyjadril k aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky tak, že rozhodujúci význam má najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany sporu) meritorne rozhodnutie súdu v tomto konaní, resp. aký vplyv má na zmenu hmotnoprávneho postavenia účastníkov tohto konania (II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018, I. ÚS 92/2020, I. ÚS 111/2020), tak ako na to správne poukazovala i sťažovateľka.

20. V tomto kontexte je pri vyčíslení trov konania pri určovacích sporoch potrebné rozlišovať dve kategórie. Do prvej kategórie patria spory, ktorých predmetom je definitívne určenie a výsledkom je rozsudok, ktorého účinkom je nadobudnutie konkrétnej (peniazmi oceneľnej) hodnoty.

Ak napríklad žalobca uspeje v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, nehnuteľnosť je definitívne katastrálne zaevidovaná ako jeho majetok, a preto je úplne opodstatnené, aby sa za tarifnú hodnotu veci považovala cena, resp. hodnota nehnuteľnosti. Druhú kategóriu tvoria spory, ktorých predmetom nie je definitívne určenie, ale určenie kvázi prejudiciálne – na účely vysporiadania iného právneho vzťahu. Pôjde o určovacie spory, ktorých výsledkom nebude konečná súdna ochrana, ale na účel dosiahnutia jej definitívneho hmatateľného účinku sa nárok vyplývajúci z vlastníckeho práva musí žalovať samostatne. V týchto prípadoch nie je možné hodnotu predmetu sporu vyjadriť v peniazoch, čo opodstatňuje aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

21. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky. Vzhľadom na skutočnosť, že v predmetnom konaní išlo o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, čiže nadobudnutie konkrétnej (peniazmi oceneľnej) hodnoty, pričom ani z rozhodnutia okresného súdu ani z vyjadrení sťažovateľky a zúčastnenej osoby nevyplýva, že išlo o spor s kvázi prejudiciálnymi účinkami, a zároveň žiadna zo strán nenamietla aplikáciu vyhlášky v rozhodovaní okresného súdu podľa § 251 CSP (porovnaj s III. ÚS 544/2023), sa pre účely náhrady trov konania mal v danom prípade použiť § 10 ods. 2 vyhlášky.

IV.1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

22. V prvom rade považuje ústavný súd za potrebné poukázať na povahu konania, v ktorom došlo k vydaniu napadnutého uznesenia. Napadnuté uznesenie bolo vydané ako rozhodnutie o výške trov konania, teda ako rozhodnutie v konaní podľa § 251 CSP, v ktorom platí, že v prípade, ak súd pre účely určenia výšky trov konania aplikuje vyhlášku, je povinný posúdiť, či je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch. V základnom konaní bolo predmetom sporu určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, preto vyjadrenie hodnoty veci (nehnuteľnosti), resp. posúdenie možnosti vyjadrenia hodnoty veci (nehnuteľnosti) je pre tento typ konania (resp. rozhodovania) podstatnou otázkou. Napadnuté uznesenie bolo vydané v civilnom sporovom konaní ako rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľky proti prvoinštančnému uzneseniu, pričom Civilný sporový poriadok pripúšťa sťažnosti charakter osobitného prostriedku procesnej obrany, a nie charakter opravného prostriedku (pozri ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 870 – 885.). Po podaní sťažnosti tak majú strany sporu (v napadnutom konaní sťažovateľka) právo uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktorými sú aj skutkové tvrdenia a návrhy na vykonanie dôkazov. O práve uvádzať nové skutočnosti a dôkazy, ak je to so zreteľom na povahu a okolnosti sporu možné a účelné, bola sťažovateľka poučená aj v prvoinštančnom uznesení (v jeho poučení o opravnom prostriedku) a toto právo sťažovateľka aj využila a v rámci sťažnosti podanej proti prvoinštančnému uzneseniu predložila okresnému súdu znalecký posudok, resp. jeho doplnenie č. 1, čo vyplýva aj z vyjadrenia okresného súdu, ale hlavne priamo z odôvodnenia napadnutého uznesenia (bod 20 odôvodnenia napadnutého uznesenia). Z uvedeného vyplýva, že okresný súd bol v napadnutom konaní v rámci rozhodovania o trovách konania povinný posúdiť možnosť vyjadrenia hodnoty veci (nehnuteľnosti) a pritom prihliadať na sťažovateľkou predložený znalecký posudok.

23. Okresný súd v napadnutom uznesení odôvodnil neprihliadnutie na znalecký posudok predložený sťažovateľkou v rámci sťažnosti proti prvoinštančnému uzneseniu tým, že „*Pokiaľ aj žalobca predložil súdu doplnok k znaleckému posudku, stalo sa tak až v rámci podanej sťažnosti a súd k tomuto dôkazu neprihliadol, nakoľko od právoplatnosti rozhodnutia do rozhodnutia o trovách konania mal žalobca dostatočný časový priestor, aby takýto dôkaz súdu preložil (minimálne od roku 2019, kedy rozsudok nadobudol právoplatnosť).*“ (bod 20 odôvodnenia napadnutého uznesenia), a tým, že „*Súd na podklade vyššie uvedeného mal zato, že aktívnym konaním zo strany žalobcu mohla byť objektívne stanovená hodnota sporu ešte pred rozhodnutím o výške trov konania. Pokiaľ sa tak stalo až v rámci konania o podanej sťažnosti po viac ako 3 rokoch od právoplatnosti rozsudku súdu prvého stupňa, súd pri rozhodovaní o výške trov vychádzal správne z ust. § 11 ods. 1 Vyhľ. 655/2004 Z.z.*“ (bod 22 odôvodnenia napadnutého uznesenia). Vzhľadom na poučenie sťažovateľky v prvoinštančnom uznesení okresným súdom o práve uvádzať nové skutočnosti a dôkazy v sťažnosti, ak je to so zreteľom na povahu a okolnosti sporu možné a účelné, pôsobí uvedené odôvodnenie napadnutého uznesenia okresným súdom o neprihliadnutí na znalecký posudok (jeho doplnenie č. 1) doložený v rámci podanej sťažnosti z dôvodu, že znalecký posudok bol predložený až v rámci podanej sťažnosti, zmätočne. Podľa tejto časti odôvodnenia napadnutého uznesenia totiž okresný súd najprv poučil sťažovateľku o práve uvádzať nové skutočnosti a dôkazy v sťažnosti a následne neprihliadol na v sťažnosti uvedené nové dôkazy. Zmätočne pôsobí aj ďalšia časť odôvodnenia napadnutého uznesenia o tom, že sťažovateľka mala dostatočný časový priestor na predloženie znaleckého posudku do rozhodnutia o trovách, resp. hodnota sporu mohla byť stanovená ešte pred rozhodnutím o výške trov konania vzhľadom na to, že konečným rozhodnutím o trovách konania je práve napadnuté uznesenie, pred ktorého vydaním sťažovateľka využila priestor na predloženie znaleckého posudku. Uvedená zmätočnosť je ako nedostatok napadnutého uznesenia umocnená aj tým, že odôvodnenie napadnutého uznesenia v časti neprihliadnutia na znalecký posudok neobsahuje žiadny odkaz na aplikovanú procesnoprávnu úpravu, a teda z neho nie je možné zistiť, z akej právnej úpravy vychádza okresný súd. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia nie je možné dospieť k zrozumiteľnému (o právnu úpravu a skutkový stav sa opierajúcemu) vysvetleniu záverov okresného súdu o neprípustnosti znaleckého posudku predloženého v rámci sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka.

24. Vzhľadom na už uvedené (pozri najmä body 20, 21, 23) odôvodnenie napadnutého uznesenia sa javí ústavnému súdu ako ústavne neakceptovateľne a zmätočne, nedostatočne presvedčivé, a teda arbitrárne. Tým napadnuté uznesenie porušuje sťažovateľkine práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu:

25. Sťažovateľka tiež namietala, že napadnutým uznesením došlo k zásahu do jej práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

26. Slovné spojenie „právo na ochranu“, ktoré je použité v ústavnom zakotvení základného práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy), implikuje v sebe podľa stabilnej rozhodovacej praxe ústavného súdu aj potrebu minimálnych garancií procesnej povahy, ktoré sú ustanovené priamo v čl. 20 ods. 1 ústavy a ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení

základného práva na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 a nasledujúcich ústavy (I. ÚS 23/01, III. ÚS 328/05, III. ÚS 260/07, PL. ÚS 6/2016, I. ÚS 395/2016).

27. Napadnutým uznesením bolo rozhodnuté o náhrade trov konania v peniazoch, teda o peňažnom nároku sťažovateľky, čo predstavuje zásah do jej majetkových práv. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení procesných práv v dôsledku arbitrárneho napadnutého uznesenia, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že arbitrárne napadnuté uznesenie malo negatívny dopad na majetkovú sféru sťažovateľky, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením bolo porušené aj právo sťažovateľky na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu (bod 1 výroku nálezu).

28. Vzhľadom na konštatované porušenie práv sťažovateľky napadnutým uznesením ústavný súd napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

29. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,76 eur (bod 3 výroku nálezu).

30. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky (§ 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Spolu tak náhrada trov konania za rok 2024 vrátane dane z pridanej hodnoty (20 %) za 2 úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) predstavuje sumu 856,76 eur. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Sťažovateľka sa vyjadrila k podaniu okresného súdu a zúčastnenej osoby replikou z 2. apríla 2025, v nej zotrvala na podanej ústavnej sťažnosti a pridržovala sa svojej dovtedajšej argumentácie. Tento právny úkon sťažovateľky už nepriniesol nič nové na objasnenie prejednávanej veci, preto ústavný súd za tento právny úkon sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal.

31. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu